

رابطه تعدیلات سنواتی صورتهای مالی با قیمت سهام، اندازه و عمر شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

دکتر سید حسین سجادی*

چکیده:

این مقاله درصدد است، اثر تعدیلات سنواتی مندرج در صورتهای مالی بر قیمت سهام و همچنین رابطه بین تعدیلات سنواتی و ویژگیهایی نظیر اندازه و عمر شرکت را مورد بررسی قرار دهد. فرضیه های تحقیق عبارتند از:

- ۱- بین قیمت سهام و تعدیلات سنواتی صورتهای مالی رابطه معنی داری وجود دارد.
 - ۲- بین تعدیلات سنواتی صورتهای مالی و اندازه شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.
 - ۳- بین تعدیلات سنواتی صورتهای مالی و عمر شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.
- این تحقیق در مورد ۸۵ شرکت از شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۷۶-۱۳۷۲ انجام شده است. فرضیه های مزبور به صورت مقطعی (سال به سال) و میانگین اطلاعات، مورد آزمون قرار گرفتند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول مشابه هم بوده و همه حاکی از این است که تعدیلات سنواتی مندرج در صورتهای مالی دازای محتوای اطلاعاتی برای بورس اوراق بهادار تهران است. در نتیجه شواهدی برای تأیید فرضیه اول فراهم می شود. نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم نشان می دهد که شرکتهای بزرگتر از تعدیلات سنواتی و شرکتهای کوچکتر از تعدیلات سنواتی بیشتر برخوردار هستند، در نتیجه فرضیه دوم تحقیق تأیید می شود. نتایج حاصل از آزمون فرضیه سوم نشان می دهد که بین عمر شرکتها و تعدیلات سنواتی رابطه معنی داری وجود ندارد و در نتیجه فرضیه سوم تحقیق مورد پذیرش قرار نمی گیرد.

واژه های کلیدی: صورتهای مالی، تعدیلات سنواتی، بازده عادی سهام، بازده بازار، اندازه شرکت، عمر شرکت، سرمایه شرکت، فروش شرکت.

۱- مقدمه

لوکاپاچولسی پدر حسابداری نوین می گوید: "کسی که هیچ کاری نمی کند، هیچ اشتباهی نمی کند. کسی که هیچ اشتباهی نمی کند هیچ چیز یاد نمی گیرد." وقوع اشتباه در حسابداری امری اجتناب ناپذیر است و عواملی چون تنوع و پیچیدگی موضوعات اقتصادی، حجم کار زیاد، خستگی و کسالت، نداشتن اطلاعات، بی دقتی، کم تجربگی، نداشتن مهارت و عملیات تکراری احتمال اشتباه را افزایش می دهد. همچنین، به دلیل تغییرات مستمر و مداومی که در شرایط اقتصادی و اجتماعی صورت می گیرد، ممکن است که ایجاد تغییر در اصول و روشهای حسابداری به منظور هماهنگ کردن واحد تجاری با شرایط جدید، ضرورت داشته باشد (نویسی و دیگران، ۱۳۶۵). طبق استانداردهای حسابداری، تعدیلات سنواتی شامل اشتباه در محاسبات، اشتباه در به کارگیری اصول پذیرفته شده حسابداری، تغییر در اصول و روشهای حسابداری متناسب با شرایط جدید و همچنین نادیده گرفتن واقعیتهای موجود در زمان تنظیم صورتهای مالی و کشف آنها در دوره مالی جاری می باشد (عالی و سلیمانی، ۱۳۷۱). بنابراین مهمترین نکته این است که به استفاده کنندگان صورتهای مالی اعلام شود اطلاعاتی که در سنوات گذشته منتشر شده و مبنای تصمیمات آنها قرار گرفته، تعدیل گردیده است. در نتیجه طبق اصل افشای حقایق، لازم است این اطلاعات که مربوط به سنوات گذشته است، تحت عنوان اصلاح اشتباهها دوره های قبل در صورت سود و زیان انباشته دوره جاری درج شود تا استفاده کنندگان از اطلاعات مالی واحد اقتصادی، تصمیمات خود را متناسب با اطلاعات جدید تعدیل نمایند. اکنون، سؤال اساسی این است که آیا این اطلاعات (تعدیلات سنواتی) برای بازار سهام دارای محتوای اطلاعاتی است؟ آیا میزان این تعدیلات ارتباطی با ویژگیهای واحدهای اقتصادی نظیر اندازه و عمر واحد اقتصادی دارد؟

طبق فرضیه بازار کارای سرمایه، تعدیلات سنواتی در زمان اعلام نباید در قیمت سهام تأثیری داشته باشد؛ زیرا این اطلاعات قبل از این که با تاخیر از طریق مجاری رسمی اطلاع رسانی شرکتها (گزارشهای سالانه) منتشر شوند، از طریق کانالهای متعدد خبری به سرعت در بازار سهام منتشر می شود و قیمت سهام منعکس کننده این اطلاعات است (قاما، ۱۹۷۰). اما از آنجا که طبق تحقیقات به عمل آمده کانالهای خبری مالی مطمئنی در بازار ایران وجود ندارد و بورس اوراق بهادار تهران در نازلترین سطح از کارایی (شکل

ضعیف بازار کارای سرمایه) قرار ندارد (سجادی، ۱۳۷۷)، انتظار می رود که تعدیلات سنواتی واحدهای اقتصادی دارای محتوای اطلاعاتی برای بازار سهام باشند.

یکی از فاکتورهای درونی شرکتها که بر ساختار مالی آن تأثیر دارد، اندازه واحد اقتصادی است. هر چه اندازه سازمانی بیشتر شود، دستورالعملها، رویه ها و روشهای سازمان عینی تر می شوند. بودجه بندی و پیش بینی های مالی به عنوان یک ضرورت مطرح می شود و واحد مستقلی در سازمان مسئولیت تدوین نهایی بودجه و برآوردها را به عهده می گیرد. کارشناسان شرکت به اندازه کافی مهارت دارند، بنابراین، با توجه به تجربه و امکانات شرکت و تدوین منطقی ساختار سازمانی و مشخص بودن اهداف شرکت میزان اشتباهها در برآوردها و خطا در اطلاعات حسابداری به حداقل ممکن کاهش پیدا می کند. در حالی که در شرکتهای کوچکتر به دلیل محدودیت امکانات مالی، امکان استخدام کارشناسان و تأسیس واحد مستقلی جهت تدوین بودجه و روشهای حسابداری مورد نیاز شرکت وجود ندارد و، از طرف دیگر، دستورالعملها و روش های سازمان از عینیت کمتری برخوردار هستند. بنابراین، انتظار می رود که در این شرکتها خطای بیشتری در ارائه اطلاعات حسابداری وجود داشته باشد. محققان در تحقیقات خود شاخصهای مختلفی را برای اندازه شرکت به کار برده اند؛ مثلاً مارکتن و اسکات، ارزش دفتری مجموع داراییهای شرکت را به عنوان شاخص اندازه شرکت به کار برده اند. هنری و جونز دو شاخص میانگین مجموع دارائیها و میانگین فروش را به عنوان شاخصهای اندازه شرکتها مورد استفاده قرار داده اند و تایتمن و وسلز نیز لگاریتم طبیعی مجموع دارائیها را به عنوان شاخص اندازه شرکتها به کار برده اند. عده ای از صاحب نظران علم مدیریت علاوه بر معیارهای فوق تعداد پرسنل یک واحد اقتصادی را نیز شاخص مهمی برای اندازه سازمان می دانند. یکی دیگر از فاکتورهای درونی شرکتها که بر ساختار مالی و کیفیت اطلاعات حسابداری شرکت تأثیر می گذارد، شاخص عمر شرکت می باشد.

شرکت در زمان شروع فعالیت از مشکلات خاصی برخوردار است. در مرحله رشد سازمانی نقش اداری ناچیز است و هنوز توسعه نیافته است که این به معنی فقدان سیستمی شدن، نبود دستورات، نداشتن نمودار سازمانی و نبود تعریف روشنی از فعالیتها و تخصص می باشد. کنترل مختصری در سازمان وجود دارد. فاصله بین پیش بینیها و واقعیتها و خطا در ارائه اطلاعات زیاد است؛ ولی با کسب تجربه و افزایش عمر شرکت، سازمان می داند چه بکند و چه نکند و نسبت به این که چه چیزی را نادیده بگیرد و چه

چیزی را مدنظر داشته باشد، آگاهی لازم به وجود آمده است. جهت گیری آن به سمت کمیت و کیفیت می باشد، به دلیل گذشت زمان تجارب زیادی کسب نموده است و هر سال نسبت به سال قبل سعی دارد که دلایل انحرافها را بررسی و خطای خود را در پیش بینیها و برآوردها کاهش دهد. بنابراین، انتظار می رود که هر چه عمر شرکت بیشتر باشد، خطای اطلاعات حسابداری آن (تعدیلات سنواتی) نسبت به شرکتهای جوانتر نیز کمتر باشد.

۲- فرضیه های تحقیق

در این تحقیق فرضیه های سه گانه مورد نظر عبارتند از:

H_1 : بین قیمت سهام و تعدیلات سنواتی صورتهای مالی رابطه معنی داری وجود دارد.

H_2 : بین تعدیلات سنواتی صورتهای مالی و اندازه شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.

H_3 : بین تعدیلات سنواتی صورتهای مالی و عمر شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.

بنابراین فرضیه های صفر تحقیق به ترتیب عبارت خواهند بود از:

H_0 : بین قیمت سهام و تعدیلات سنواتی صورتهای مالی، رابطه معنی داری وجود دارد.

H_0 : بین تعدیلات سنواتی صورتهای مالی و اندازه شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.

H_0 : بین تعدیلات سنواتی صورتهای مالی و عمر شرکت رابطه معنی داری وجود دارد.

در صورتی که فرضیه های صفر تحقیق مورد پذیرش واقع نشوند، می توان به ارتباط بین تعدیلات سنواتی و قیمت سهام و همچنین رابطه بین تعدیلات سنواتی و ویژگیهای شرکتهای از قبیل عمر و اندازه شرکت پی برد.

۳- دوره زمانی تحقیق

هر گونه تحقیقی درباره رابطه بین قیمت سهام شرکتهای و اطلاعات صورتهای مالی و ویژگیهای شرکتهای، از آنجا که متکی به اطلاعات معاملات سهام در بازار اوراق بهادار و سایر منابع اطلاعاتی است، با این فرض انجام می شود که محقق می تواند اطلاعات مربوط به معاملات سهام و سایر اطلاعات مربوطه را به دست آورده، با یکدیگر و با شاخصها و بازده بازار مقایسه کند. بنابراین، مناسب ترین دوره زمانی، سالهای ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۷۶ می باشد. موثرترین زمان فعال بودن بورس (سالهای ۷۵-۱۳۷۳) نیز در این فاصله انتخاب نهفته است. در این فاصله زمانی هم شرکتهای سعی در ارائه به موقع

اطلاعات صورتهای مالی دارند و هم اطلاعات روزانه معاملات سهام شرکتها برای دوره مذکور از طریق مجلات هفتگی، ماهانه و سالانه بورس قابل دسترسی است.

۴- انتخاب شرکتهای نمونه

به منظور اطمینان از صحت و یکنواختی اطلاعات مورد نیاز تحقیق، نمونه انتخابی دارای ویژگیهای زیر است:

۱- شرکتهای نمونه باید تا پایان سال ۱۳۷۱ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند. به عبارتی دیگر، انتظار می رود که شرکتهای نمونه لااقل از ابتدای سال ۱۳۷۲ دارای معاملات سهام در بورس اوراق بهادار تهران باشند.

۲- شرکتهای نمونه در طول سالهای ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۷۶ نباید معاملاتشان دچار توقف طولانی شده باشد.

۳- شرکتهای نمونه نباید در طول دوره زمانی تحقیق، سال مالی خود را تغییر داده باشند.

۴- شرکتهای نمونه باید در طول دوره زمانی تحقیق، دارای تعدیلات سنواتی باشند.

صورت مالی مورد نظر:

شرکت نمونه (سهام عام)

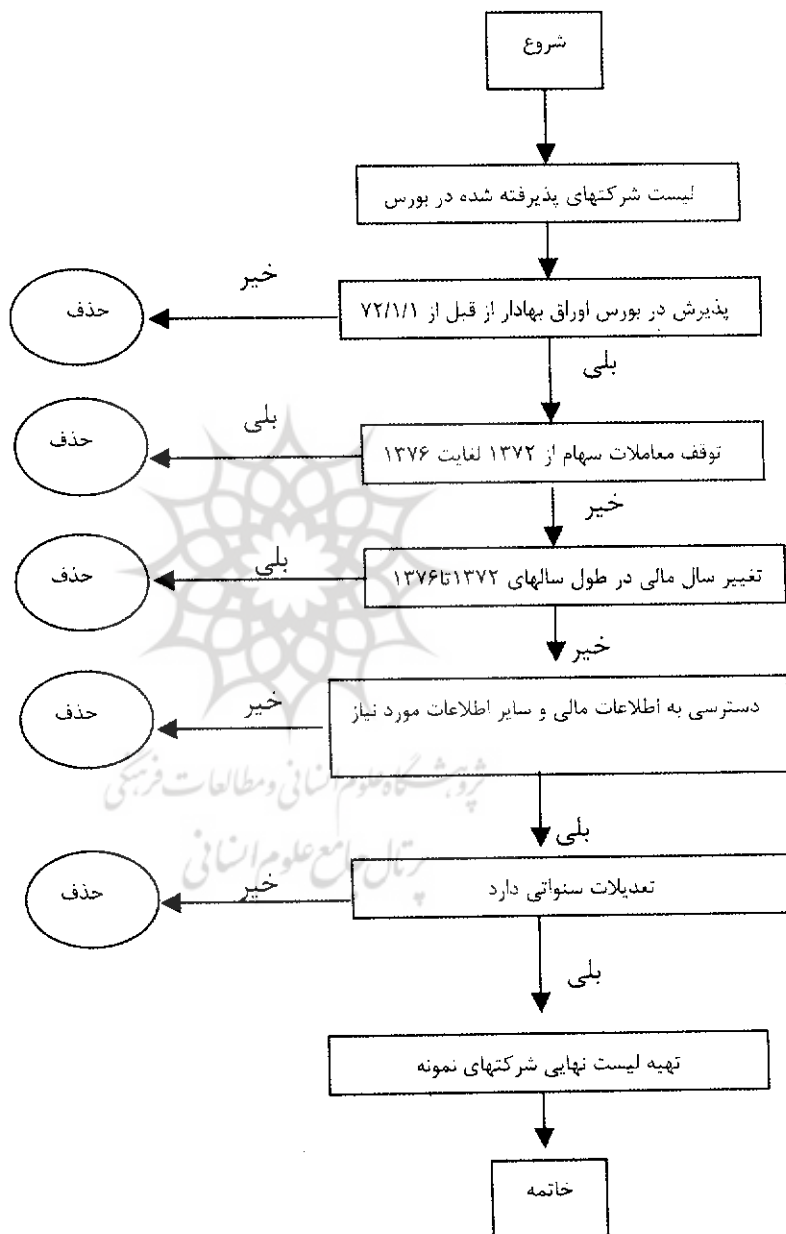
صورت سود و زیان انباشته

برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند ۱۳ xx

xxx	سود انباشته در ابتدای سال مالی
xxx	**تعدیلات سنواتی (اصلاح اشتباهات دوره های قبل)
xxx	سود انباشته اصلاح شده ابتدای سال مالی
xx	سود خالص سال مالی
xx	سود قابل تخصیص
	تخصیص سود:
xx	اندوخته ها
xx	سود سهام پیشنهادی
xx	سود انباشته پایان سال مالی

** در این تحقیق بررسی محتوای اطلاعاتی این قلم از اطلاعات صورتهای مالی شرکتها مدنظر بوده است.

چگونگی فرآیند انتخاب شرکتهای نمونه در نمودار زیر نشان داده شده است:

در نتیجه فرآیند یاد شده، تعداد ۸۵ شرکت از میان ۱۲۸ شرکت به عنوان شرکتهای نمونه انتخاب شده اند. در جدول شماره ۱ اطلاعاتی درباره چگونگی توزیع شرکتهای نمونه بین صنایع مختلف ارائه شده است:

جدول ۱: چگونگی توزیع شرکتهای نمونه بین جامعه آماری

ردیف	شرح	تعداد شرکتهای پذیرفته شده در ۱۳۷۱	تعداد نمونه
۱	صنایع فعالیتهای جنبی و واسطه گری مالی	۳	۲
۲	صنایع ساخت محصولات کانی غیر فلزی	۲۲	۱۹
۳	صنایع استخراج معادن	۲	۲
۴	صنایع فرآورده های حاصل از تصفیه نفت	۲	-
۵	صنایع ساخت ماشین آلات و تجهیزات	۱۳	۱۱
۶	صنایع ساخت رادیو و تلویزیون و دستگاههای ارتباطی	۲	۲
۷	صنایع ساخت وسایل نقلیه موتوری	۶	۶
۸	صنایع چوب و کاغذ و انتشار و چاپ	۷	۴
۹	صنایع ساخت محصولات پلاستیکی	۸	۳
۱۰	صنایع ساخت فلزات اساسی	۳	۲
۱۱	صنایع ساخت محصولات فلزی فابریکی	۹	۷
۱۲	صنایع ساخت ماشین آلات و دستگاههای برقی	۳	۲
۱۳	صنایع غذایی	۱۷	۱۱
۱۴	صنایع ساخت مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی	۱۲	۶
۱۵	صنایع نساجی	۱۹	۷
	جمع	۱۲۸	۸۵

۵- روشهای جمع آوری اطلاعات و داده ها

برای جمع آوری اطلاعات مورد نیاز تحقیق مراحل زیر انجام شده است:

۵-۱- جمع آوری اطلاعات حسابداری شرکتهای

پس از بررسی صورتهای مالی ۸۵ شرکت نمونه پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، اطلاعات زیر فراهم گردید:

الف- تعدیلات سنواتی صورتهای مالی شرکتهای نمونه برای سالهای ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۷۶.

ب - استخراج سایر اطلاعات مورد نیاز از قبیل میزان فروش، میزان سرمایه و میزان داراییهای شرکتها از صورتهای مالی شرکتهای نمونه برای سالهای ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۷۶.

۵-۲- جمع آوری اطلاعات معاملات سهام شرکتها

مراحل گردآوری اطلاعات معاملات سهام شرکتهای نمونه به شرح زیر بوده است:

الف- محاسبه بازده بازار سهام.

ب- محاسبه بازده هر سهم شرکت برای سالهای ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۷۶.

ج- محاسبه بازده غیر عادی هر سهم شرکت برای سالهای ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۷۶. در این مرحله بازده غیر عادی هر سهم از تفاوت بین بازده بازار و بازده هر سهم به دست آمده است (سالنامه بورس، ۷۶-۱۳۷۲).

۵-۳- ترکیب اطلاعات حسابداری شرکت ها و اطلاعات معاملات سهام شرکتها

در این مرحله اطلاعات جمع آوری شده از صورتهای مالی شرکتهای نمونه و اطلاعات معاملات سهام شرکتها (هفته نامه های بورس ۷۶-۱۳۷۲) با هم ترکیب شد و جدولی گسترده حاوی عناصر اطلاعاتی زیر برای کلیه شرکتهای نمونه طی سالهای ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۷۶ فراهم گردید (سجادی، ۱۳۷۷).

- نام شرکت
- میزان فروش سالانه
- میزان دارئیهای هر شرکت
- میزان سرمایه هر شرکت
- میزان تعدیلات سنواتی هر شرکت
- بازده بازار اوراق بهادار تهران بازده سالانه هر سهم شرکت های نمونه بازده غیر عادی هر سهم شرکتهای نمونه

۶- روشهای آزمون فرضیه های تحقیق

همان طور که ذکر گردید، فرضیه های تحقیق، ارتباط بین تعدیلات سنواتی صورتهای مالی و قیمت سهام و همچنین رابطه تعدیلات سنواتی و ویژگیهای شرکتها نظیر عمر و اندازه شرکت را مورد بررسی قرار می دهد. برای آزمون فرضیه های تحقیق از دو رویکرد به شرح زیر استفاده شده است:

۶-۱- رویکرد استفاده از مدل بازار

در این رویکرد برای آزمون فرضیه اول تحقیق با استفاده از اطلاعات معاملات سهام شرکت ها، بازده غیر عادی هر سهم محاسبه و سپس رابطه بین تغییرات تعدیلات سنواتی و بازده غیر عادی هر سهم بررسی گردید.

۶-۲- رویکرد بررسی ارتباط بین تعدیلات سنواتی و ویژگیهای شرکتها

در این رویکرد برای آزمون فرضیه های دوم و سوم تحقیق صرفاً از اطلاعات شرکتها استفاده شده و رابطه بین میزان تعدیلات سنواتی و ویژگیهایی نظیر اندازه و عمر شرکت بررسی گردیده است. با استفاده از فایل نهایی و ترکیبی (مرحله سوم جمع آوری اطلاعات) اطلاعات حسابداری و اطلاعات معاملات سهام، اطلاعات لازم برای آزمون فرضیه های تحقیق در هر دو رویکرد فراهم گردید.

۷- آزمون فرضیه اول تحقیق

برای آزمون فرضیه اول تحقیق با استفاده از اطلاعات بازار از مدل زیر استفاده شده است:

$$CUR_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 CE_{i,t} + U_{i,t} \quad \text{مدل شماره (۱)}$$

در این فرمول، $CUR_{i,t}$ بازده غیر عادی انباشته شرکت i در زمان t و $CE_{i,t}$ تعدیلات سنواتی صورتهای مالی شرکت i در زمان t تعریف گردیده است. مدل مزبور به منظور بررسی رابطه قیمت سهام با تعدیلات سنواتی، بازده غیر عادی انباشته شرکت i در زمان t ($CUR_{i,t}$) را به صورت تابعی از تغییرات تعدیلات سنواتی صورتهای مالی ($CE_{i,t}$) در همان دوره قرار می دهد. مدل طراحی شده برای آزمون فرضیه اول تحقیق، به دو صورت زیر مورد استفاده قرار گرفت. سپس تخمینهایی از آماره های مربوط به دست آمد و نتایج هر دو روش با هم مقایسه گردیدند.

الف - آزمون فرضیه اول تحقیق بر اساس روش مقطعی (سال به سال).

ب - آزمون فرضیه اول تحقیق بر اساس روش میانگین اطلاعات سالهای تحقیق.

۷-۱- آزمون فرضیه اول تحقیق بر اساس روش مقطعی (سال به سال)

در این مرحله با استفاده از مدل مزبور، رابطه بین قیمت سهام و تعدیلات سنواتی صورتهای مالی به طور جداگانه در سالهای ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۷۶ مورد آزمون قرار گرفته است. جدول ۲ نشان می دهد که رابطه معنی داری بین تغییرات متغیر مستقل، تعدیلات سنواتی (CE) و تغییرات متغیر وابسته بازده غیر عادی سهام (CUR) وجود دارد. این رابطه معنی دار را آماره t جدول (یعنی ۲/۳۷۹) در مقایسه با آماره محاسباتی مدل برای سالهای ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۷۶ با ضریب اطمینان ۹۹ درصد نشان می دهد. همان گونه که مشاهده می شود، در سال ۱۳۷۲ مقدار R^2 برابر با ۶۵ درصد است که نشان دهنده تغییرات توأم بین متغیر وابسته و متغیر مستقل است به عبارتی دیگر، ۶۵ درصد از تغییرات متغیر وابسته یعنی بازده غیر عادی سهام را تغییرات متغیر مستقل یعنی تعدیلات سنواتی صورتهای مالی توضیح می دهد. در سال ۱۳۷۳ مقدار R^2 برابر ۶۵ درصد است. این موضوع حکایت از این دارد که علی رغم گذشت یک سال از فعالیت اطلاع رسانی بورس، در سال ۱۳۷۳ حدود ۶۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته یعنی بازده غیر عادی سهام را تغییرات تعدیلات سنواتی صورتهای مالی توضیح می دهد. R^2 در سالهای ۱۳۷۵، ۱۳۷۴ و ۱۳۷۶ به ترتیب ۶۲، ۶۰ و ۶۴ درصد می باشد. یعنی در این سالها به ترتیب ۶۲، ۶۰ و ۶۴ درصد از تغییرات بازده غیر عادی سهام به وسیله تغییرات تعدیلات سنواتی توضیح داده می شود. علاوه بر این، حدود جدول دوربین- واتسون در جدول شماره دو در سطح ۵ درصد ($d_U=1/67$ ، $d_I=1/62$) بوده و در مقایسه با دوربین- واتسون های محاسباتی مدل، خود همبستگی مدل مزبور نیز مورد تأیید قرار نمی گیرد.

۷-۲- آزمون فرضیه اول بر اساس میانگین اطلاعات سالهای تحقیق

در این مرحله به منظور اطمینان بیشتر از نتایج تحقیق، علاوه بر آزمون فرضیه به صورت سالانه، با استفاده از میانگین اطلاعات بازده غیر عادی سهام و میانگین اطلاعات تعدیلات سنواتی شرکتهای نمونه در سالهای تحقیق، رابطه بین قیمت سهام و تعدیلات سنواتی صورتهای مالی بررسی گردید.

اطلاعات مندرج در جدول ۳ نشان می دهد که مقدار آماره t مربوط به ضریب شیب تعدیلات سنواتی صورتهای مالی در مدل مربوطه قابل توجه بوده و در سطح ۹۹ درصد نشانگر معنی دار بودن رابطه بین تعدیلات سنواتی و قیمت سهام است. در حقیقت، در

این آزمون فرضیه R^2 برابر با ۶۶ درصد بوده و نشان دهنده این است که به طور متوسط ۶۶ درصد از تغییرات متغیر قیمت سهام به وسیله متغیر مستقل تعدیلات سنواتی صورتهای مالی توضیح داده می شود. علاوه بر این، حدود جدول دوربین- واتسون در جدول شماره ۳ در سطح ۵ درصد نشان می دهد که خود همبستگی مدل نیز مورد پذیرش قرار نمی گیرد.

۷-۳- مقایسه نتایج حاصل از روش های آزمون فرضیه اول تحقیق

اطلاعات جداول ۲ و ۳ نشان می دهد که نتایج آزمون فرضیه اول چه به صورت سالانه و چه به صورت میانگین اطلاعات سالهای تحقیق، حاکی از همراهی و ارتباط تعدیلات سنواتی صورتهای مالی با قیمت سهام شرکتهای نمونه است. به عبارتی دیگر، نتایج آزمونهای مقطعی با نتایج آزمون میانگین اطلاعات مشابه هم بوده است و هر دو حکایت از این دارند که $\beta \neq 0$ است و فرضیه اول تحقیق تأیید می شود. بنابراین، می توان چنین نتیجه گیری نمود که تعدیلات سنواتی مندرج در صورتهای مالی شرکتهای دارای اطلاعات مهمی برای بورس اوراق بهادار تهران است.

۸- آزمون فرضیه دوم

فرضیه دوم تحقیق به بررسی رابطه بین اندازه شرکتهای نمونه و تعدیلات سنواتی صورتهای مالی می پردازد. همان طور که در بحث نظری بیان گردید، برای متغیر اندازه شرکت، شاخصهای متعددی توسط صاحب نظران ارائه گردید. به منظور اطمینان بیشتر از نتایج تحقیق و کنترل متغیرهای تعدیل کننده در این تحقیق سه تعریف از اندازه شامل: (الف) میزان فروش شرکت؛ (ب) میزان دارائیهای شرکت؛ و (ج) میزان سرمایه شرکت مورد استفاده قرار گرفته و سه مدل به شرح زیر طراحی گردیده است:

$$CE_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 sizS_{i,t} + u_i \quad \text{مدل شماره (۱)}$$

$$CE_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 sizA_{i,t} + u_i \quad \text{مدل شماره (۲)}$$

$$CE_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 sizC_{i,t} + u_i \quad \text{مدل شماره (۳)}$$

در این فرمولها داریم:

$sizS_{i,t}$ = اندازه - میزان فروش شرکت i در زمان t .

$CE_{i,t}$ = تعدیلات سنواتی شرکت i در زمان t .

$sizA_{i,t}$ = اندازه - میزان دارائیهای شرکت i در زمان t .

$SizC_{i,t}$ = اندازه - میزان سرمایه شرکت i در زمان t

شرایط مدلها:

$$\frac{\delta CE_{i,t}}{\delta SizA_{i,t}} < 0, \frac{\delta CE_{i,t}}{\delta SizI_{i,t}} < 0, \frac{\delta CE_{i,t}}{\delta SizC_{i,t}} < 0$$

مدلهای مزبور برای آزمون فرضیه دوم تحقیق به صورت سالانه (مقطعی) و میانگین اطلاعات مورد استفاده قرار گرفتند.

۸-۱- آزمون فرضیه دوم با استفاده از مدل شماره دو و اطلاعات سالانه شرکتها

در این مرحله با استفاده از مدل شماره یک، رابطه بین تعدیلات سنواتی، صورتهای مالی، اندازه شرکتها - میزان فروش - به طور سالانه مورد آزمون قرار گرفته است. نتایج جدول ۴ نشان می دهد که در سالهای ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۷۶ رابطه معنی داری به صورت خطی بین متغیر تعدیلات سنواتی و متغیر اندازه شرکت وجود دارد. این رابطه را آماره t جدول درمقایسه با آماره های محاسباتی مدل در سالهای مختلف با ضریب اطمینان ۹۵ درصد نشان می دهد.

همان گونه که در جدول ۴ مشاهده می شود، در طول سالهای ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۷۶ به ترتیب ۵۹، ۶۳، ۵۷، ۵۵ و ۸۱ درصد از تغییرات تعدیلات سنواتی به وسیله متغیر اندازه یا فروش شرکت توضیح داده می شود. علاوه بر این، حدود جدول دوربین - واتسون درمقایسه با دوربین - واتسون های محاسباتی مدل در جدول شماره ۴ در سالهای مختلف نشان دهنده این موضوع است که خود همبستگی مدل مزبور نیز مورد تأیید واقع نمی شود.

۸-۲- آزمون فرضیه دوم با استفاده از مدل شماره دو و میانگین اطلاعات شرکتها

به منظور اطمینان بیشتر از نتایج تحقیق، علاوه بر آزمون فرضیه تحقیق به صورت سالانه، با استفاده از میانگین اطلاعات رابطه بین میانگین تعدیلات سنواتی و میانگین اندازه شرکت مورد بررسی قرار گرفت. بنابراین، اطلاعات مندرج در جدول ۵ نشان می دهد که با توجه به آماره t جدول و آماره های محاسباتی مدل برای سالهای ۱۳۷۲

لغایت ۱۳۷۶ رابطه معنی داری بین تعدیلات سنواتی و اندازه شرکت وجود دارد. ضریب تعیین ($R^2=0/603$) نشان می دهد که ۶۰ درصد از تغییرات تعدیلات سنواتی به وسیله متغیر مستقل اندازه توضیح داده می شود. علاوه براین، حدود جدول دوربین - واتسون در جدول ۵ در سطح ۵ درصد نشان می دهد که خود همبستگی مدل نیز تأیید نمی گردد.

۸-۳- مقایسه نتایج حاصل از آزمون های فرضیه دوم براساس مدل شماره دو

فرضیه دوم تحقیق با استفاده از مدل شماره دو به دو روش اطلاعات سالانه شرکتها و میانگین اطلاعات شرکتها مورد آزمون قرار گرفت. اطلاعات جداول ۴ و ۵ نشان می دهد که نتایج آزمون فرضیه دوم چه به صورت سالانه و چه به صورت میانگین اطلاعات سالهای تحقیق حاکی از همراهی و ارتباط تعدیلات سنواتی با اندازه (میزان فروش) شرکتها نمونه است. به عبارتی دیگر، نتایج آزمونهای سالانه با نتایج آزمون میانگین اطلاعات مشابه هم بوده و هر دو حکایت از این دارند که $\beta \neq 0$ است و فرضیه دوم تحقیق تأیید می شود.

۸-۴- آزمون فرضیه دوم با استفاده از مدل شماره سه و اطلاعات سالانه شرکتها

در این مرحله با استفاده از مدل شماره ۳ رابطه بین تعدیلات سنواتی و اندازه شرکتها (در این مرحله تعریف اندازه میزان دارائی های شرکت می باشد) به طور سالانه مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج مندرج در جدول ۶ نشان می دهد که در سالهای ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۷۶ رابطه معنی داری بین تعدیلات سنواتی و اندازه - میزان دارائیهها - وجود دارد و این رابطه معنی دار را آماره t جدول درمقایسه با آماره های محاسباتی مدل با ضریب اطمینان ۹۵ درصد برای سالهای ۷۲ تا ۷۵ و ضریب اطمینان ۹۹ درصد برای سال ۱۳۷۶ نشان می دهد. همان گونه که در جدول مذکور مشاهده می شود، در طول سالهای ۱۳۷۶-۱۳۷۲ به ترتیب ۸۱، ۵۳، ۵۷، ۵۵ و ۶۲ درصد از تغییرات تعدیلات سنواتی به وسیله متغیر اندازه یا میزان دارائیههای شرکت توضیح داده می شود. علاوه بر این، حدود جدول دوربین- واتسون درمقایسه با دوربین - واتسون های محاسباتی مدل در جدول ۶ در سالهای مختلف نشان دهنده این موضوع است که خود همبستگی مدل مورد تأیید قرار نمی گیرد.

۵-۸- آزمون فرضیه دوم با استفاده از مدل شماره سه و میانگین اطلاعات شرکتهای

به منظور اطمینان بیشتر از نتایج تحقیق، علاوه بر آزمون فرضیه به صورت سالانه، با استفاده از میانگین اطلاعات، رابطه بین میانگین تعدیلات سنواتی و میانگین اندازه شرکت - میزان دارائیهای شرکت - مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از جدول ۷ نشان می دهد که بین میانگین تعدیلات سنواتی و میانگین اندازه شرکتهای (میزان دارائیهای) رابطه معنی داری وجود دارد. مقایسه آماره t جدول با آماره های محاسباتی مدل در سطح اطمینان ۹۹ درصد مؤید این موضوع است. حدود ۵۸/۶ درصد از تغییرات تعدیلات سنواتی به عنوان متغیر وابسته به وسیله اندازه به عنوان متغیر مستقل توضیح داده می شود. انجام آزمون خود همبستگی در مدل فوق در سطح ۵ درصد دوربین - واتسون با ۸۵ مشاهده و یک متغیر حدود ($d_L = 1/62$ $d_U = 1/67$) بوده، لذا در مقایسه با دوربین - واتسون محاسباتی مدل، خود همبستگی مدل مذکور نیز مورد تأیید قرار نمی گیرد.

۶-۸- مقایسه نتایج حاصل از آزمونهای فرضیه دوم بر اساس مدل شماره سه

فرضیه دوم تحقیق با استفاده از مدل شماره ۳، به دو روش اطلاعات سالانه و میانگین اطلاعات شرکتهای مورد آزمون قرار گرفت. اطلاعات جداول ۶ و ۷ نشان می دهد که نتایج آزمون فرضیه دوم چه به صورت سالانه و چه به صورت میانگین اطلاعات سالهای تحقیق حاکی از همراهی و ارتباط تعدیلات سنواتی صورتهای مالی با اندازه (میزان دارائیهای) شرکتهای نمونه است. به عبارتی دیگر، نتایج آزمونهای سالانه با نتیجه آزمون میانگین اطلاعات مشابه هم است و هر دو حکایت از این دارند که $\beta \neq 0$ است و فرضیه دوم تحقیق تأیید می شود.

۷-۸- آزمون فرضیه دوم با استفاده از مدل شماره چهار و اطلاعات سالانه شرکتهای

در این مرحله با استفاده از مدل شماره ۴ رابطه بین تعدیلات سنواتی صورتهای مالی و اندازه شرکت ها (در این مرحله تعریف اندازه میزان سرمایه شرکت می باشد) به طور سالانه مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج مندرج در جدول شماره ۸ نشان می دهد که در سالهای ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۷۶ رابطه معنی داری به صورت خطی بین متغیر تعدیلات سنواتی و متغیر اندازه (میزان سرمایه شرکت)، وجود دارد و این رابطه را آماره t جدول در مقایسه با آماره های محاسباتی مدل در سالهای مختلف با ضریب اطمینان ۹۵ درصد

نشان می دهد. همان گونه که در جدول مذکور مشاهده می شود، در طول سالهای ۱۳۷۶-۱۳۷۲ به ترتیب ۶۸، ۵۳، ۵۳، ۵۴ و ۵۸ درصد از تغییرات تعدیلات سنواتی به وسیله متغیر اندازه توضیح داده می شود. علاوه بر این، حدود جدول دوربین- واتسون درمقایسه با دوربین واتسون های محاسباتی مدل در جدول شماره ۸ نشان می دهد که خود همبستگی مدل مزبور نیز مورد تأیید قرار نمی گیرد.

۸-۸- آزمون فرضیه دوم با استفاده از مدل شماره چهار و میانگین اطلاعات

به منظور اطمینان بیشتر از صحت نتایج تحقیق، علاوه بر آزمون فرضیه به صورت سالانه، با استفاده از میانگین اطلاعات رابطه بین میانگین تعدیلات سنواتی و میانگین اندازه شرکت - میزان سرمایه - مورد آزمون قرار گرفت. اطلاعات جدول ۹ نشان می دهد که باتوجه به آماره t جدول و آماره های محاسباتی مدل، رابطه معنی داری بین متغیر تعدیلات سنواتی به عنوان متغیر وابسته و متغیر اندازه به عنوان متغیر مستقل وجود دارد. علاوه بر این، نتایج آزمونهای مندرج در جدولهای شماره ۸ و ۹ نشان می دهد که آزمون فرضیه دوم با استفاده از مدل شماره ۴ چه به صورت سالانه و چه به صورت میانگین اطلاعات مشابه هم بوده و حکایت از این دارد که $\beta \neq 0$ است و فرضیه دوم تحقیق تأیید می شود.

۹-۸- مقایسه نتایج آزمون فرضیه دوم با استفاده از تعاریف متعدد اندازه

در این تحقیق رابطه بین تعدیلات سنواتی و اندازه شرکت در سه مفهوم میزان فروش، میزان سرمایه و میزان داراییهای شرکت مورد آزمون قرار گرفت. اطلاعات مندرج در جدولهای شماره ۵، ۷ و ۹ نشان می دهد که نتایج آزمون فرضیه دوم با هر سه مفهوم اندازه حاکی از همراهی و ارتباط تعدیلات سنواتی با اندازه شرکتهای نمونه است. به طوری که متغیر اندازه در سه مفهوم میزان سرمایه، میزان دارایی و میزان فروش به ترتیب ۶۱/۷، ۵۸/۶ و ۶۰/۳ درصد از تغییرات تعدیلات سنواتی صورتهای مالی شرکتهای نمونه را توضیح می دهد. بنابراین، با توجه به شرایط مدلها می توان چنین نتیجه گیری نمود که شرکتهای بزرگتر از تعدیلات سنواتی کمتر و شرکتهای کوچکتر از تعدیلات سنواتی بیشتری برخوردارند و در نتیجه شرکتهای کوچکتر از خطای اطلاعاتی بیشتری برخوردار هستند. بنابراین، می توان انتظار داشت که نوسان قیمت سهام شرکتهای کوچکتر در زمان اعلام تعدیلات سنواتی بیشتر از شرکتهای بزرگ باشد.

۹-آزمون فرضیه سوم تحقیق

فرضیه سوم تحقیق به بررسی رابطه بین تعدیلات سنواتی صورتهای مالی و عمر شرکت می پردازد. برای آزمون این فرضیه مدل زیر طراحی و به دو صورت سالانه و میانگین اطلاعات استفاده شده است:

$$CE_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 CL_{i,t} + U_i \quad \text{مدل شماره (۵)}$$

شرط مدل $\frac{\delta CE_{i,t}}{\delta CL_{i,t}} < 0$ است.

در این مدل $CL_{i,t}$ عمر شرکت و $CE_{i,t}$ تعدیلات سنواتی شرکت می باشد.

۹-۱- آزمون فرضیه سوم تحقیق به صورت سالانه

دراین مرحله با استفاده از مدل مذکور رابطه بین تعدیلات سنواتی و عمر شرکت به صورت سالانه مورد آزمون قرار گرفته است. نتایج جدول ۱۰ نشان می دهد که در سالهای ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۷۶ رابطه معنی داری بین متغیر مستقل عمر شرکت و متغیر وابسته تعدیلات سنواتی وجود ندارد. R^2 جدول نیز مؤید همین موضوع است به طوری که فقط در سال ۱۳۷۵ تقریباً ۵۰ درصد از تغییرات تعدیلات سنواتی به وسیله متغیر عمر توضیح داده می شود.

۹-۲- آزمون فرضیه سوم تحقیق بصورت میانگین اطلاعات

به منظور اطمینان بیشتر از صحت نتایج تحقیق علاوه بر آزمون فرضیه به صورت سال به سال با استفاده از میانگین اطلاعات، رابطه بین تعدیلات سنواتی صورتهای مالی و متغیر عمر شرکت مورد آزمون قرار گرفته است. نتایج جدول ۱۱ نشان می دهد که رابطه معنی داری بین متغیر وابسته تعدیلات سنواتی و متغیر مستقل عمر شرکت وجود ندارد و این موضوع از طریق مقایسه آماره t جدول با آماره محاسباتی مدل مشخص می شود. به عبارتی دیگر، می توان گفت بین میانگین متغیر تعدیلات سنواتی و میانگین متغیر عمر، رابطه معنی داری وجود ندارد.

۹-۳- مقایسه نتایج حاصل از آزمونهای فرضیه سوم

نتایج جدول ۱۰ که حاصل آزمونهای سال به سال فرضیه سوم تحقیق است، با نتایج آزمون فرضیه در روش میانگین اطلاعات در جدول ۱۱ مشابه هم بوده است و شواهدی را

برای تأیید فرضیه سوم تحقیق فراهم نمی‌کند. علی‌رغم تصریح تئوریهای سازمانی مبنی بر این که شرکتهای با عمر بیشتر به دلیل داشتن تجربه بیشتر در برآورد ها، دارای خطای اطلاعاتی و در نتیجه تعدیلات سنواتی کمتری هستند؛ ولی این موضوع در مورد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران صادق نیست. زیرا شرکتهای قدیمی تر از کادر غیر تخصصی و با تحصیلات پایین استفاده می‌کنند و به دلیل پاره‌ای از محدودیتهای (موانع قانونی) قادر به حذف نیروهای قدیمی و استخدام نیروهای تحصیلکرده و متخصص نیستند؛ بنابراین، لزوماً شرکتهای قدیمی تر در بورس تهران دارای تعدیلات سنواتی کمتری نیستند؛ بلکه شرکتهای جوانتر به دلیل این که از همان ابتدا نیروهای متخصص و تحصیلکرده استخدام کرده‌اند و این نیروها نیز آشنا به مبانی برآوردها و تخمین‌ها هستند؛ در نتیجه این دسته از شرکتهای از خطای اطلاعاتی و تعدیلات سنواتی کمتری برخوردارند.

۱۰- نتیجه‌گیری و پیشنهاد

نتایج آزمون فرضیه اول تحقیق چه به صورت سال به سال و چه به صورت میانگین اطلاعات نشان می‌دهد که بین تعدیلات سنواتی مندرج در صورتهای مالی سالانه شرکتهای و قیمت سهام رابطه معنی‌داری وجود دارد و حاکی از این است که صورتهای مالی و به خصوص تعدیلات سنواتی برای بازار سهام دارای محتوای اطلاعاتی است. بنابراین، پیشنهاد می‌شود که شرکتهای در ارتباط با تعدیلات سنواتی خود دقت بیشتری کنند و افشای کافی انجام دهند. این تعدیلات را نه فقط در گزارشهای سالانه بلکه در گزارشهای فصلی به سرعت در اختیار سهامداران و سرمایه‌گذاران قرار دهند و حسابرسان نیز به دقت میزان تعدیلات را بررسی و به صراحت در ارتباط با اعتبار این اقلام اظهار نظر نمایند.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم نشان می‌دهد که شرکتهای بزرگتر به دلیل استفاده از امکانات وسیعتر از قبیل کادر متخصص تعدیلات سنواتی کمتری یا، به عبارتی دیگر، خطای کمتری در ارائه اطلاعات دارند. پیشنهاد می‌شود که شرکتهای کوچکتر تا آنجا که توجیه اقتصادی داشته باشد، برای تخمینها و برآورد های حسابداری مورد نیاز صورتهای مالی، از کارشناسان مجرب استفاده نمایند. زیرا هر چه میزان تعدیلات سنواتی (چه مثبت و چه منفی) بیشتر شود اعتماد استفاده‌کنندگان از

اطلاعات مالی کاهش می یابد. اعلان تعدیلات سنواتی نشان دهنده این است که اطلاعات منتشره قبلی تا حدودی صحیح نبوده است. بنابراین، تردید در مورد اطلاعات زمان حال هم بیشتر می شود و انتظار می رود که اشتباه در تخمینها و برآوردها در سالهای آینده هم تکرار شود.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه سوم نشان می دهد که برخلاف تئوریهای موجود (الکس و استفان، ۱۹۹۱)، شرکتهای قدیمی تر از تعدیلات سنواتی کمتری برخوردار نیستند. به دلیل اهمیت اطلاع رسانی صحیح و دقیق به بازار سهام، پیشنهاد می شود که این دسته از شرکتهای اقدام به استخدام نیروهای متخصص و تحصیلکرده نمایند و یا برای نیروی قدیمی خود آموزشهای لازم را در نظر گیرند تا این نیروها بتوانند با کمترین خطا اقدام به برآوردها و تخمینهای حسابداری نمایند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۲: ارتباط تعدیلات سنواتی و قیمت سهام- روش مقطعی، ۷۶-۱۳۷۲. (مدل شماره یک)

سال	CE	t _{st}	R ²	DW
۱۳۷۲	۵۶۳۹/۰۲۶ (۱۲/۳۲) **	۲/۳۷۹*	۰/۱۶۵	۱/۷۹
۱۳۷۳	۸۹۹۸/۹ (۱۱/۴۶) **	۲/۳۷۹*	۰/۱۶۲	۱/۷۸
۱۳۷۴	۹۲۵۹/۴ (۱۱/۶۹) **	۲/۳۷۹*	۰/۱۶۲	۱/۹۵
۱۳۷۵	۱۳۵۳۸ (۱۱/۲۱) **	۲/۳۷۹*	۰/۱۶۰۲	۱/۷۵
۱۳۷۶	۲۸۵۴۶ (۱۲/۰۷) **	۲/۳۷۹*	۰/۱۶۴	۱/۹۲

N=۸۵

$$Model(1): |CUR_{i,t}| = \beta_0 + \beta_1 CE_{i,t} + U_i$$

* با ضریب اطمینان ۹۹ درصد

** t محاسباتی

جدول ۳: ارتباط تعدیلات سنواتی و قیمت سهام- روش میانگین اطلاعات سالهای تحقیق

سال	CE	t _{st}	R ²	DW
۷۲-۷۶	۳۷۸۳۹ (۱۲/۵۸) **	۲/۳۷۹*	۰/۱۶۶	۱/۷۹

N=۸۵

$$Model(1): |CUR_{i,t}| = \beta_0 + \beta_1 CE_{i,t} + U_i$$

* با ضریب اطمینان ۹۹ درصد

** t محاسباتی

جدول ۴: ارتباط متغیر تعدیلات سنواتی با متغیر اندازه (فروش) به روش مقطعی (مدل شماره دو)

سال	فروش (siz S)	t _{st}	R ²	DW
۱۳۷۲	-۰/۰۱۳۷ (-۱۱/۷۷) **	۱/۶۶۵*	۰/۱۶۳	۱/۷۹
۱۳۷۳	-۰/۰۱۶۶ (-۱۰/۹۳۹) **	۱/۶۶۵*	۰/۱۵۹	۱/۷۸
۱۳۷۴	۰/۰۱۰۴۵ (-۱۰/۰۳۹) **	۱/۶۶۵*	۰/۱۵۵	۱/۹۵
۱۳۷۵	-۰/۰۰۹۵ (-۱۰/۵۸۸) **	۱/۶۶۵*	۰/۱۵۷۵	۱/۷۵
۱۳۷۶	-۰/۰۰۷۹۷ (-۱۸/۷۲) **	۱/۶۶۵*	۰/۱۸۰۸	۱/۹۲

N=۸۵

$$Model(2): |CE_{i,t}| = \beta_0 + \beta_1 sizS_{i,t} + U_i$$

* با ضریب اطمینان ۹۹ درصد
** آمحاسباتی

جدول ۵: ارتباط متغیر تعدیلات سنواتی و اندازه شرکت (فروش) به روش میانگین، ۱۳۷۲-۷۶

مدل	فروش (siz S)	t _{st}	R ²	DW
شماره ۲	-۰/۰۰۰۶۴ (-۱۱/۲۳۲) **	۱/۶۶۶*	۰/۶۰۳	۱/۸۲

N=۸۵

$$Model(1): |CE_{i,t}| = \beta_0 + \beta_1 sizS_{i,t} + U_i$$

* با ضریب اطمینان ۹۹ درصد
** آمحاسباتی

جدول ۶: ارتباط متغیر تعدیلات سنوای با متغیر اندازه (داراییها) به روش مقطعی (مدل شماره سه)

سال	داراییها (siz A)	t _{st}	R ²	DW
۱۳۷۲	-۰/۰۰۷۳ (-۱۱/۷۵) [*]	۱/۶۶۵ [*]	۰/۶۲	۱/۷۹
۱۳۷۳	-۰/۰۰۸۴ (-۱۰/۰۴) [*]	۱/۶۶۵ [*]	۰/۵۹	۱/۷۸
۱۳۷۴	۰/۰۰۱۳ (-۱۰/۵۴) ⁺	۱/۶۶۵ [*]	۰/۵۷	۱/۹۵
۱۳۷۵	-۰/۰۰۳۸ (-۹/۶۸۵) [*]	۱/۶۶۵ [*]	۰/۵۳	۱/۷۵
۱۳۷۶	-۰/۰۰۳۷ (-۱۹/۰۰۵) ⁺	۲/۳۷۶ ^{**}	۰/۸۱	۱/۹۲

N=۸۵

$$Model(3): |C.E_{i,t}| = \beta_0 + \beta_1 sizA_{i,t} + U_i$$

* با ضریب اطمینان ۹۵ درصد

** محاسباتی مدل

جدول ۷: ارتباط متغیر تعدیلات سنوای با اندازه شرکت (داراییها) به روش میانگین، ۱۳۷۲-۷۶

مدل	داراییها (siz A)	t _{st}	R ²	DW
شماره ۳	-۰/۰۰۰۱۹۷ (-۱۰/۱۸۵۹) [*]	۲/۳۷۶ [*]	۰/۵۸۶	۱/۸۲

N=۸۵

$$Model(3): |C.E_{i,t}| = \beta_0 + \beta_1 sizA_{i,t} + U_i$$

* با ضریب اطمینان ۹۹ درصد

** محاسباتی مدل

جدول ۸: ارتباط تعدیلات سنواتی و اندازه (سرمایه شرکت) به روش مقطعی (مدل شماره چهار)

سال	سرمایه (siz C)	t _{st}	R ²	DW
۱۳۷۲	-۰/۰۴۳۶ (-۱۰/۷۶۹) **	۱/۶۶۶*	۰/۵۸۳	۱/۷۹
۱۳۷۳	-۰/۰۱۸۴۷ (-۹/۹۷) **	۱/۶۶۶*	۰/۵۴۵	۱/۷۸
۱۳۷۴	-۰/۰۹۶۶ (-۹/۶۹۹) **	۱/۶۶۶*	۰/۵۳	۱/۹۵
۱۳۷۵	-۰/۰۳۶۴ (-۹/۷۶۸) *	۱/۶۶۶*	۰/۵۴	۱/۷۵
۱۳۷۶	-۰/۰۳۵۵ (-۱۳/۲۷۸) **	۱/۶۶۶*	۰/۶۸	۱/۹۲

N=۸۵

$$Model(4) : |C.E_{i,t}| = \beta_0 + \beta_1 sizC_{i,t} + U_i$$

* با ضریب اطمینان ۹۵ درصد

** محاسباتی مدل

جدول ۹: ارتباط متغیر تعدیلات سنواتی و اندازه شرکت (سرمایه) به روش میانگین، ۷۶-۱۳۷۲

مدل	سرمایه siz C	t _{st}	R ²	DW
مدل ۴	-۰/۰۳۰۳ (-۱۱/۵۷) **	۱/۶۶۶*	۰/۶۱۷	۱/۸۲

N= ۸۵

$$Model(4) : |CE_{i,t}| = \beta_0 + \beta_1 sizC_{i,t} + U_i$$

* با ضریب اطمینان ۹۵ درصد

** t محاسباتی مدل

جدول ۱۰: ارتباط تعدیلات سنواتی و عمر شرکت به روش مقطعی (مدل شماره ۵)

سال	عمر (CL)	t_1	R^2	DW
۱۳۷۲	-۹/۲۰۵ (-۲/۰۱۸)	۲/۳۷۶*	۰/۴۷	۱/۷۹
۱۳۷۳	-۱۸/۰۳ (-۱/۲۰۵)	۲/۳۷۶*	۰/۱۷۲	۱/۶۸
۱۳۷۴	-۴۲/۵۶۴ (-۱/۱۲۱)	۲/۳۷۶*	۰/۱۴۹	۱/۹۵
۱۳۷۵	۴۵/۴۷ (۲/۰۹۳)	۲/۳۷۶*	۰/۵۰۱	۱/۷۵
۱۳۷۶	-۶/۵۰۸ (-۰/۰۱۶۲)	۲/۳۷۶*	۰/۰۳	۱/۹۲

N=۸۵

$$Model(5): |C.E_{i,t}| = \beta_0 + \beta_1 CL_{i,t} + U_i$$

* با ضریب اطمینان ۹۰ درصد

جدول ۱۱: رابطه بین متغیر تعدیلات سنواتی و متغیر عمر شرکت به روش میانگین، ۱۳۷۲-۷۶

مدل	عمر (CL)	t_1	R^2	DW
مدل ۴	-۵/۲۴۷ (-۰/۷۸۱)**	۱/۳۹۳*	۰/۱۱	۱/۸۲

N=۸۵

$$Model(5): |C.E_{i,t}| = \beta_0 + \beta_1 CL_{i,t} + U_i$$

* با ضریب اطمینان ۹۰ درصد

** t محاسباتی

فهرست منابع

- سالنامه های بورس اوراق بهادار، تهران، ۳۷۶-۱۳۷۲.
- عالی ور، عزیز و سلیمانی، عباس، استاندارد های بین المللی حسابداری، تهران، مرکز تحقیقات سازمان حسابرسی، ۱۳۷۱.
- سجادی، سید حسین، "عوامل مرتبط با سود غیر منتظره و ..." فصلنامه بررسیهای حسابداری و حسابرسی، شماره ۲۵ و ۲۴، ۱۳۷۷.
- نویسی، فرشید، نظری، رضا و عالی ور، عزیز، "تغییرات حسابداری و اصلاح اشتباهات"، نشریه شماره ۶۵، موسسه حسابرسی صنایع ملی ایران، ۱۳۶۵.

Fama, E., "Efficient Capital Markets: A Review of Theory and Empirical Work," *Journal of Finance*, May 1970.

Alex, B. Cameron, Lynn Stephan, "The Treatment of Non-Recurring Items in the Income Statement and Their Consistency with FASB Concept Statement," Vol. 27, No. 2, 1991.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

The Relationship between Prior Adjustment in Financial Statements with Stock Price and Company's Size and Life Listed in the Tehran Stock Exchange Market

Seyyed Hossein Sajjadi (Ph.D.)*

Abstract

This study reports the relationship between prior adjustment in financial statements with stock price, size and corporate's life.

Assumptions of this study are as follows:

- 1- There is a specific relationship between stock price and prior adjustments.
- 2- There is a specific relationship between prior adjustments and company's size.
- 3- There is a specific relationship between prior adjustments and company's life.

The results obtained in this study showed :

- 1- There is a high relationship between stockprice and prior adjustments.
- 2- There is a high relationship between prior adjustments and the company's size.
- 3- There is no relationship between prior adjustments and company's life.

Keywords: prior adjustment, financial statement, stock price, size of firm, life of firm.

* Asisstant professor of economics, Shahid Chamran University, Ahvaz, Iran.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی